

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.8.3.2024

Pan
Konrad Kazaniecki
Burmistrz Gołdapi
Plac Zwycięstwa 14
19-500 Gołdap

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/063 – Rozpoznanie i zwalczanie inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt w przyrodzie

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Gołdapi, Plac Zwycięstwa 14, 19-500 Gołdap (dalej: Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Burmistrz Gołdapi Konrad Kazaniecki od 7 maja 2024 r. (dalej: „Burmistrz”). Wcześniej od 2 grudnia 2014 r. funkcję tę pełnił Tomasz Luto.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Warunki organizacyjne realizacji zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt. 2. Realizacja zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2024 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych ¹), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały znaczenie dla przedmiotu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Henryk Dykty, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/54/2024 z 22 kwietnia 2024 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie podejmowano działania związane z rozpoznaniem i zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych, jednak nie wszystkie z nich były prawidłowe. Stwierdzono bowiem, że właściwie zorganizowano i przeprowadzano inwentaryzację barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Gołdap⁴. Prawidłowo także prowadzono coroczne działania zaradcze na wszystkich zinwentaryzowanych na terenie Gminy działkach, na których występował barszcz Sosnowskiego, co skutkowało to zmniejszeniem w latach 2020-2024⁵ jego powierzchni o około 30%. Od 2023 r., w związku z dostosowywaniem się do uregulowań ustawy o IGO⁶, ograniczono działania zaradcze wobec IGO⁷ tylko do terenów gminnych. Zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami wewnętrznymi przeprowadzano również coroczne postępowania o udzielenie zamówienia na usługi usuwania barszczu Sosnowskiego oraz właściwie prowadzono edukację oraz monitoring w zakresie zwalczania IGO.

¹ 28 czerwca 2024 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁴ Dalej: „Gmina”.

⁵ Według danych na 15 kwietnia 2024 r.

⁶ Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych, Dz. U. z 2023 r. poz. 1589, ze zm., obowiązująca od 18 grudnia 2021 r.

⁷ Inwazyjny gatunek obcy.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły natomiast:

- nieuwzględnienia do 1 stycznia 2024 r. w Regulaminie organizacyjnym Urzędu⁸ oraz do 10 maja 2024 r. w zakresach czynności pracowników WOŚ⁹, zadań dotyczących rozpoznania i zwalczania IGO, pomimo że takie zadania były wykonywane przez wydział i jego pracowników,
- nieprzekazania do RDOŚ zgłoszeń o stwierdzeniu na 152 działach¹⁰ obecności barszczu Sosnowskiego oraz zwierząt IGO wykazanych w planach łowieckich, a także nieprzekazania rocznych raportów o przeprowadzonych działaniach zaradczych wobec IGO na terenie Gminy,
- niepoinformowania do 10 czerwca 2024 r. właścicieli 110 nieruchomości o występowaniu na ich działkach barszczu Sosnowskiego i konieczności przeprowadzenia, zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o IGO, dalszych działań zaradczych we własnym zakresie,
- niepodjęcia przez Burmistrza, w latach 2022-2024, działań w celu zawarcia porozumień, o których mowa w art. 22 ust. 3 ustawy o IGO, w celu współpracy przy przeprowadzaniu działań zaradczych wobec IGO.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki organizacyjne realizacji zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w Urzędzie zadania związane z rozpoznaniem i zwalczaniem gatunków IGO realizowane były przez pracowników¹² WOŚ. Zgodnie z obowiązującym regulaminem organizacyjnym Urzędu zakres zadań tego wydziału obejmował m.in. realizację gminnych programów wspomagających mieszkańców Gminy w działaniach związanych z ochroną środowiska¹³, a od 1 stycznia 2024 r. rozszerzono zakres dla WOŚ o realizację zadań wynikających z ustawy o IGO. W trakcie kontroli NIK zadania te uwzględniono także w zakresie obowiązków pracownika odpowiedzialnego za ich realizację.

(akta kontroli str. 3-32)

1.2. Spośród trzech pracowników WOŚ, odpowiedzialnych i realizujących w okresie objętym kontrolą zadania mające na celu rozpoznanie i zwalczanie IGO, dwóch posiadało wykształcenie wyższe z zakresu ochrony środowiska (zastępca Kierownika WOŚ oraz pracownik zatrudniony w Urzędzie od września 2021 r.), zaś pracownik zatrudniony w Urzędzie do lipca 2021 r. posiadał wykształcenie średnie (technik leśnik o specjalności gospodarka leśna)¹⁴. Pracownicy WOŚ nie uczestniczyli

⁸ Regulamin organizacyjny Urzędu wprowadzony zarządzeniem Burmistrza Nr 883/III/2014 z dnia 27 lutego 2014 r., ze zm.

⁹ Wydział Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Nieruchomości w Urzędzie.

¹⁰ Według stanu na 15 kwietnia 2024 r.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² W okresie objętym kontrolą jeden pracownik wykonywał zadania IGO do 26 lipca 2021 r., drugi od 1 września 2021 r.

¹³ Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że zapis ten wydawał się być wystarczający do realizacji zadań IGO.

¹⁴ Zastępca Kierownika Wydziału Ochrony Środowiska – wyższe (Akademia Rolnicza w Szczecinie – Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa, kierunek – Architektura Krajobrazu) oraz studia podyplomowe w zakresie planowania przestrzennego, pracownik zatrudniony do lipca 2021 r. – średnie (Technikum Leśne w Białowieży – technik leśnik o specjalności gospodarka leśna), pracownik zatrudniony od września 2021 r. – wyższe (Wszelchnica Mazurska w Olecku – Wydział Ochrony Środowiska na kierunku ochrona środowiska).

w kursach i szkoleniach w zakresie realizacji zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem IGO.

Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że pracownicy nie uczestniczyli w szkoleniach z zakresu IGO, gdyż brak było takich szkoleń na rynku usług szkoleniowych. Podała, że pracownicy wiedzę w tym zakresie czerpali z opracowań naukowych, zasięgniętych opinii od specjalistów i instytucji, a także od właścicieli działek, którzy we własnym zakresie podejmowali działania zaradcze związane z likwidacją barszczu Sosnowskiego.

(akta kontroli str. 18-20,33)

1.3. W latach 2020 - 2024 (do 15 kwietnia) Urząd nie był kontrolowany przez inne instytucje, jak również nie przeprowadzono kontroli wewnętrznych w zakresie IGO.

(akta kontroli str. 34)

1.4. W latach 2020-2024 (do 15 kwietnia) do Urzędu wpłynęła do wiadomości jedna skarga (w 2021 r.), a skierowana była do Nadleśnictwa Olecko. Skargę tę wniósł mieszkaniec Gminy będący właścicielem pól przyległych do terenu Nadleśnictwa w Olecku, na którym występowały stanowiska barszczu Sosnowskiego. Skarżący podnosił, że od 10 lat skutecznie walczył z barszczem Sosnowskiego na swojej nieruchomości, zaś na terenie Nadleśnictwa, już od samej granicy z jego polem, były stanowiska barszczu Sosnowskiego, które zagrażały jego działce, gdyż Nadleśnictwo, według niego, nic w tym zakresie nie robiło. Działania pracownika Urzędu sprowadziły się do rozmowy telefonicznej z pracownikami Nadleśnictwa i uzyskania informacji, że działania zaradcze zostaną wykonane przez Nadleśnictwo. Urząd był informowany zarówno przez Nadleśnictwo jak i skarżącego o podejmowanych działaniach w celu zwalczania stanowiska barszczu.

(akta kontroli str. 34-49)

1.5. W Urzędzie do dnia zakończenia kontroli NIK¹⁵ nie opracowano i nie wdrożono wewnętrznych procedur, instrukcji lub wytycznych dotyczących postępowania w sprawach rozpoznawania i zwalczania IGO. Jak wyjaśniła Kierownik WOŚ niewprowadzenie takich procedur, wynikało m.in. z braku przepisów w aktach wyższego rzędu, w szczególności dotyczących rozwiązywania problemów ze zwierzętami IGO (np. jenot, piżmak, szop pracz, jeleń aksis, ptaki etc.). Jak podała Kierownik pracownicy mieli wiedzę i doświadczenie w rozpoznawaniu i zwalczaniu przede wszystkim barszczu Sosnowskiego.

W Urzędzie w zakresie wykrywania i zwalczania IGO pracownicy wypracowali, m.in. następujące praktyki:

- po uzyskaniu zgłoszenia o IGO (dotyczyły one wyłącznie barszczu Sosnowskiego), dokonywali rozpoznania problemu i po jego potwierdzeniu wprowadzali zebrane dane do tabeli inwentaryzacyjnej,
- corocznie uaktualniali tabele inwentaryzacyjne barszczu Sosnowskiego,
- prowadzili monitoring gatunków IGO w zakresie skuteczności prowadzonych działań zaradczych, jak również rozpoznawania nowych stanowisk IGO na obszarze Gminy,
- pozyskiwali środki zewnętrzne na zwalczanie barszczu Sosnowskiego,
- w latach 2017-2022 podejmowali działania zaradcze dla wszystkich zlokalizowanych stanowisk barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy, zaś od 2023 r. ograniczyli te działania do działek gminnych,

¹⁵ 28 czerwca 2024 r.

- wprowadzali w umowach dzierżawy gruntów gminnych oraz w wydawanych decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach dla wnioskowanych przedsięwzięć zapisy zobowiązujące posiadaczy gruntów do podjęcia działań zaradczych w przypadku wystąpienia IGO.

(akta kontroli str. 50-51)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo że pracownicy WOŚ wykonywali zadania w zakresie rozpoznania i zwalczania IGO, to w okresie od 18 grudnia 2021 r. do 1 stycznia 2024 r. nie uwzględniono tego w regulaminie organizacyjnym Urzędu oraz do 10 maja 2024 r. w zakresach czynności tych pracowników.

Zgodnie ze standardami kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, stanowiącymi załącznik do komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r.¹⁶, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań. Zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności m.in. poszczególnych komórek organizacyjnych powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny. Aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika (obszar A *Środowisko wewnętrzne*, standard 3 *Struktura organizacyjna*). Cele i zadania winny być określone jasno i w co najmniej rocznej perspektywie. Należy także wskazać jednostki, komórki organizacyjne lub osoby odpowiedzialne bezpośrednio za ich wykonanie oraz zasoby przeznaczone do ich realizacji (obszar B *Cele i zarządzanie ryzykiem*, standard 6 *Określanie celów i zadań, monitorowanie i ocena ich realizacji*).

W trakcie kontroli NIK, zadanie dotyczące realizacji ustawy IGO ujęto w zakresie obowiązków pracownika WOŚ.

(akta kontroli str. 7-33)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie nie w pełni prawidłowo zapewniono warunki organizacyjne realizacji zadań związanych z rozpoznawaniem i zwalczaniem IGO. Wprowadzając zadania te wykonywali pracownicy jednej z komórek organizacyjnych Urzędu – WOŚ, to jednak do 1 stycznia 2024 r. nie uwzględniono tego w regulaminie organizacyjnym Urzędu oraz do 10 maja 2024 r. w zakresach czynności pracowników.

OBSZAR

2.Realizacja zadań związanych z rozpoznaniem i zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt

2.1. Realizacja zadań związanych z rozpoznaniem inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt

Opis stanu
faktycznego

2.1.1. W Urzędzie od 2012 r.¹⁷ gromadzono informacje dotyczące barszczu Sosnowskiego, a od 2015 r. prowadzone były tabele inwentaryzacyjne tej rośliny, w których podawano m.in. numery działek, wielkości stanowisk oraz właścicieli działek. Na terenie Gminy według stanu na 15 kwietnia 2024 r. zinwentaryzowano barszcz Sosnowskiego na 152 działkach (od kilku do kilkudziesięciu stanowisk), który zajmował ogółem obszar 25,69 ha, w tym 4,711 ha na 49 działkach gminnych.

W wyniku podjętych działań zaradczych w okresie objętym kontrolą obszar ten zmniejszył się z 34,01 ha w 2019 r. do 27,0 ha w 2021 r. i 23,58 ha w 2022 r.

¹⁶ Dz. Urz. Min. Fin. Nr 15 poz. 84.

¹⁷ Jak wykazała kontrola NIK w 2019 r.

Rozpoznanie gatunków IGO występujących na obszarze Gminy prowadzone było na podstawie obserwacji dokonywanych przez pracowników WOŚ w trakcie realizacji innych zadań w terenie. Istotnym źródłem informacji dla pracowników Urzędu o nowych stanowiskach barszczu Sosnowskiego, były również informacje przekazywane przez firmy zwalczające barszcz Sosnowskiego, w trakcie odbioru wykonanych przez nich usług. Przeprowadzono także, w czterech przypadkach, rozpoznanie po otrzymaniu zgłoszeń telefonicznych i e-mailem. W 2024 r. pracownicy Urzędu wstępnie rozpoznali występowanie na terenie Gminy również rdestowca japońskiego, trojeści amerykańskiej, chmielu japońskiego i niecierpka gruczołowatego. Z opinii biegłej¹⁸, która wytypowała siedem obszarów (działek) do oględzin, wynikało, że potwierdziły się tylko informacje dotyczące rdestowca ostrokończystego (japońskiego)¹⁹ (na czterech działkach) oraz trojeści amerykańskiej²⁰ (na jednej działce). W oględzinach przeprowadzonych przez biegłą udział brały również dwie pracownice Urzędu, które pozyskane informacje odnotowały w tabelach inwentaryzacyjnych IGO i podjęły dalsze czynności zgodnie z ustawą o IGO.

(akta kontroli str. 53, 54-68, 365-374)

Z analizy rocznych planów łowieckich, sporządzanych przez siedem kół łowieckich dla 16 obwodów łowieckich działających na terenie Gminy (na podstawie inwentaryzacji zwierzyny), a przedkładanych do zaopiniowania przez Burmistrza wynikało, że na terenie Gminy zaobserwowano w okresie objętym kontrolą obecność zwierząt zaliczonych do IGO, w tym: jenotów (w każdym badanym roku gospodarczym), piżmaków (w roku gospodarczym 2019/2020, 2021/2022 i 2022/2023) i szopa pracza w roku gospodarczym 2020/2021. W roku gospodarczym 2023/2024 zaobserwowano ogółem 122 sztuki jenotów²¹, z których 85 zostało pozyskanych w drodze polowań lub działań zaradczych (w roku gospodarczym 2019/2020 odpowiednio 131 i 45). Najwięcej piżmaków zaobserwowano w roku gospodarczym 2021/2022, tj. 75 sztuk. W przypadku piżmaków i szopa pracza nie pozyskano żadnego w ramach polowań lub działań zaradczych.

(akta kontroli str. 69-162)

Pomimo że Urząd posiadał dane o występowaniu barszczu Sosnowskiego oraz zwierzętach zaliczanych do IGO na terenie Gminy, to poza jednym przypadkiem, nie zgłaszał danych o IGO do RDOŚ (opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

Na stronach GDOŚ²², wg stanu na 6 maja 2024 r., w Centralnym Rejestrze Danych o IGO wykazywano jedynie dwa stanowiska barszczu Sosnowskiego w okolicach miejscowości Rożyńsk i Grabowo²³.

(akta kontroli str. 163-167)

2.1.2. Z analizy treści obowiązującego w okresie objętym kontrolą Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gołdap na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025 oraz raportów z ich wykonania pod kątem zawartych w nich informacji o IGO wynikało, że nie uwzględniono w nim zagrożenia związanego występowaniem IGO w środowisku przyrodniczym na terenie Gminy oraz nie wskazano kierunków w podejmowaniu działań zaradczych.

¹⁸ Powołanej postanowieniem p.o. Dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie z dnia 17 maja 2024 r. Oględziny w dniach 10-11 czerwca 2024 r.

¹⁹ *Reynoutria japonica*.

²⁰ *Asclepias syriaca*.

²¹ Liczba może być obarczona dużym błędem, gdyż zwierzęta przemieszczają się między obwodami łowieckimi.

²² Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska.

²³ Pozycja w rejestrze GDOŚ – 808199.

Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że powyższy program nie uwzględniał IGO, gdyż został opracowany przed wejściem w życie ustawy o IGO.

(akta kontroli str. 34,168-177)

2.1.3. W latach 2020-2024 (do zakończenia kontroli NIK²⁴) do Urzędu wpłynęły (w 2023 r.) cztery zgłoszenia obecności IGO na terenie Gminy. Z analizy dokumentacji tych zgłoszeń wynikało, że:

- Jedno zgłoszenie wpłynęło od GDOŚ, zaś trzy były to zgłoszenia anonimowe, w tym dwa zgłoszone telefonicznie i jedno e-mail.
- Prawdłowo rozpatrzono anonimowy wniosek przesłany w styczniu 2023 r. przez GDOŚ. Z rozpoznania przeprowadzonego przez pracowników Urzędu w maju 2023 r. wynikało, że na dwóch działkach należących do tego samego właściciela (jedna w obrębie Rożyńsk, druga w obrębie Grabowo) rozpoznano barszcz Sosnowskiego. W sporządzonym protokole ujęto m.in.: obręb, współrzędne geograficzne, numery działek i zdjęcia. W dniu 2 maja 2023 r. pisemnie poinformowano właściciela działek o występowaniu na jego działkach barszczu Sosnowskiego i konieczności przeprowadzenia działań zaradczych i poinformowania Urzędu o ich przeprowadzeniu. Tego samego dnia poinformowano GDOŚ o podjętych działaniach, zaś do RDOŚ przesłano zgłoszenie o stwierdzeniu IGO. Urząd otrzymał w dniu 29 maja 2023 r. informację o ujęciu zgłoszonego IGO w Centralnym Rejestrze Danych o IGO. W dniu 21 maja 2024 r. Urząd wysłał pismo do właściciela z prośbą o informację w zakresie podjętych działań zaradczych. Właściciel pismem z 5 czerwca 2024 r. poinformował Urząd, że na powyższych działkach nie występuje barszcz Sosnowskiego. Urząd po wizji terenowej 5 czerwca 2024 r. stwierdził, że na działkach tych w dalszym ciągu występuje barszcz Sosnowskiego, o czym poinformował właściciela. W protokole oględzin ujęto wniosek o przeprowadzenie działań zaradczych na koszt władającego.
- W przypadku pozostałych trzech anonimowych zgłoszeń, pracownik Urzędu uznał je za bardzo prawdopodobne i zastosował art. 15 ust. 7 ustawy o IGO. Pracownik wszystkie informacje o podjętych działaniach odnotowywał na wyciągach o informacjach o działkach, na których zgłoszono stanowiska barszczu Sosnowskiego. Wpisał na nich m.in. datę zgłoszenia i wskazał datę przeprowadzenia rozpoznania IGO. Po rozpoznaniu i potwierdzeniu występowania IGO, do informacji o działkach, załączył zdjęcia oraz mapki działek z zaznaczeniem stanowisk IGO. W przypadku jednego zgłoszenia, które dotyczyło działek gminnych, niezwłocznie podjęto działania zaradcze. Natomiast w przypadku dwóch właścicieli nieruchomości (osoby fizyczne), Burmistrz pisemnie poinformował ich o stwierdzeniu występowania na ich działkach barszczu Sosnowskiego i konieczności podjęcia działań zaradczych. Jeden z właścicieli działek w listopadzie 2023 r. poinformował Urząd, że dokonał zabiegu polegającego na wykopaniu korzeni barszczu, ich zasuszeniu i spalaniu. Dodatkowo dokonał oprysku. W drugim zaś przypadku, termin do przesłania takiej informacji upływał w lipcu 2024 r. Urząd do 31 maja 2024 r. nie przesłał do RDOŚ powyższych trzech zgłoszeń o stwierdzeniu IGO (opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 178-210)

²⁴ 28 czerwca 2024 r.

2.2. Realizacja zadań związanych ze zwalczaniem inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt

Opis stanu
faktycznego

2.2.1. Od 2017 r. realizowane przez pracowników Urzędu działania zaradcze były prowadzone wobec wszystkich zinwentaryzowanych stanowisk barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy (niezależnie od tytułu własności nieruchomości). Od 2023 r. Urząd, z powodu dostosowywania działań zaradczych do zasad wynikających z ustawy o IGO, ograniczył je do działek gminnych. Po wejściu w życie ustawy o IGO i zaprzestania działań zaradczych na działkach należących do 110 podmiotów, pracownicy nie wysłali do nich informacji, że na ich działkach dalej występuje barszcz Sosnowskiego i że Gmina nie prowadzi już zadań zaradczych. Nie poinformowano ich również o konieczności podjęcia dalszych działań zaradczych wobec IGO już we własnym zakresie (opisano to w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

Z protokołów po wykonanych zabiegach usuwania barszczu wynikało, że w 2022 r. na wszystkich działkach ze stanowiskami barszczu Sosnowskiego, przy komisyjnym odbiorze usług firmy zewnętrznej, stwierdzono obumarcie roślin. W 2023 r. takie działania i z podobnym skutkiem odnotowano na działkach gminnych.

Działania zaradcze wobec zwierząt IGO podejmowały bezpośrednio koła łowieckie, które w rocznych planach łowieckich podawały liczbę i rodzaj zaobserwowanych zwierząt, a także podawały ile zwierząt IGO pozyskano w wyniku polowań lub prowadzonych działań zaradczych.

(akta kontroli str. 34,69-162,211-244,247-270)

2.2.2. Żaden z trzech właścicieli działek, którzy w 2023 r. zostali poinformowani o konieczności podjęcia działań zaradczych, nie wystąpił do Burmistrza z wnioskiem o zwolnienie z obowiązku przeprowadzenia działań zaradczych.

(akta kontroli str. 245-246)

2.2.3. W badanym okresie nie przeprowadzono działań zaradczych na koszt podmiotu władającego.

(akta kontroli str. 245-246)

2.2.4. W latach 2020 – 2024 (do 15 kwietnia) wylanianie wykonawców do zwalczania barszczu kaukaskich następowało w drodze zapytania ofertowego na podstawie obowiązującego w Urzędzie regulaminu wewnętrznego²⁵, gdyż wartość zamówienia nie przekraczała równowartości 30 tys. euro.

Analiza dokumentacji dwóch (z 2022 r. i 2023 r.), spośród czterech postępowań o udzielenie zamówień publicznych, dotyczących działań zaradczych wobec IGO wykazała, że przeprowadzono je prawidłowo. Ustalono m.in., że:

- W wymaganym terminie oszacowano wartość zamówienia w oparciu o analizę rynku i odpowiednio to udokumentowano.
- Przestrzegano zasad konkurencyjności oraz równego traktowania wykonawców. Ofertę wysłano do trzech wykonawców oraz opublikowano zapytania ofertowe na stronach internetowych Urzędu z uwzględnieniem wymaganych informacji, w tym terminu składania ofert i związania ofertą, a także wskazania wykonawcom metody jaką należało zastosować przy zwalczaniu barszczu²⁶. Jak wyjaśniła

²⁵ Zarządzenie Nr 558/IV/2016 Burmistrza Gołdapi z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie określenia regulaminu udzielania zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane realizowane przez Gminę Gołdap, a których wartość netto nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości 30 000 euro. Zarządzenie Nr 986/III/2021 Burmistrza Gołdapi z dnia 3 marca 2021 r. w sprawie określenia regulaminu udzielania zamówień na dostawy, usługi i roboty budowlane realizowane przez Gminę Gołdap, których wartość netto nie przekracza kwoty 130 tys. zł.

²⁶ Metoda polegała na:

— dwukrotnym przeprowadzeniu zabiegów usunięcia barszczu kaukaskich metodą chemiczną – dokonanie oprysku herbicydami,

Kierownik WOŚ narzucanie wykonawcom metody zwalczania barszczy, wynikało z kilkuletniego doświadczenia, które pokazało, że metoda ta była skuteczna, najmniej szkodliwa dla środowiska i uwzględniała możliwości finansowe Gminy. Jak podała wybór metody wynikał również z zaleceń GDOŚ²⁷.

- Zabezpieczono odpowiednie środki finansowe na realizację zamówienia oraz umożliwiono jego terminową realizację.
- Sporządzono protokoły z postępowania zawierające wymagane elementy, w tym m. in. uzasadnienie wyboru oferty najkorzystniejszej cenowo.
- W umowach z wykonawcami zawarto m.in. metodę likwidacji barszczu Sosnowskiego, cenę, obszar objęty likwidacją, terminy wykonania działań zaradczych, kary umowne za opóźnienia w wykonaniu przedmiotu umowy oraz sposób zweryfikowania prawidłowości wykonanych prac. W umowach nie wskazywano sposobu postępowania z usuwanymi roślinami IGO oraz działań niezbędnych do zrealizowania w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów. Kierownik WOŚ wyjaśniła, że barszcz Sosnowskiego po zabiegach chemicznych pozostawał na miejscu, gdyż nie stanowił już zagrożenia.

Działania zaradcze prowadzono na początku sezonu wegetacyjnego przed wytworzeniem kwiatostanu przez rośliny.

Realizacja zwalczania barszczy przez wykonawców była zgodna z wymogami zawartymi w umowach. Urząd, po przeprowadzonych zabiegach, był informowany przez wykonawców o zakończeniu zadań, a odbiór wykonanych robót następował poprzez spisanie protokołów.

(akta kontroli str. 247-308)

2.2.5. W Urzędzie, pomimo że w okresie objętym kontrolą, prowadzono działania zaradcze wobec IGO, nie przesłano do 31 maja 2024 r. właściwemu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska trzech raportów o ich przeprowadzeniu na terenie Gminy (opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 306-308)

2.2.6. W Urzędzie monitorowano liczbę stanowisk barszczu Sosnowskiego i prowadzono analizę skuteczności podejmowanych działań, w szczególności porównując liczebność populacji (lub zajmowaną powierzchnię) barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy (m.in. poprzez odbiory wykonanych zabiegów przez wykonawców).

W wyniku monitoringu i w oparciu o zdobyte doświadczenia w Urzędzie przyjęto, że najskuteczniejszą metodą zwalczania barszczy, przy możliwościach finansowych Gminy, będzie dwukrotny oprysk chemiczny obejmujący wszystkie stanowiska barszczy oraz iniekcja, w połączeniu z ewentualnym usuwaniem wykształconych już kwiatostanów przy drugim oprysku. Z protokołów po wykonanych zabiegach wynikało, że stwierdzono obumarcie roślin.

Z badania przeprowadzonego przez biegłą na pięciu działkach (trzy będące własnością osób fizycznych i dwie działki gminne), na których zakończono działania zaradcze w 2023 r. na stanowiskach barszczu Sosnowskiego wynikało, że tylko na jednej działce, której właścicielem była osoba fizyczna, nie stwierdzono występowania barszczu. Na pozostałych czterech działkach stwierdzono w dalszym ciągu występowanie, od pojedynczego stanowiska IGO na jednej działce, do kilkunastu

– dwukrotne przeprowadzenie zabiegów wprowadzenia herbicydu do szyi korzeniowej barszczy kaukaskich, bez szkody dla roślin sąsiednich,

– dwukrotnym przeprowadzeniu zabiegów usunięcia kwiatostanu, o ile się wykształciły.

²⁷ Opracowanie wykonane na zlecenie GDOŚ pt. „Wytyczne dotyczące zwalczania barszczu Sosnowskiego i barszczu Mantegazziego na terenie Polski”.

osobników barszczu Sosnowskiego na pozostałych działkach. W opinii biegłej zawarto stwierdzenie, że wprowadzanie prowadzone przez Gminę zabiegi ograniczyły liczebność barszczu Sosnowskiego, jednak z glebowego banku nasion pojawiają się nowe osobniki, niezdolne jeszcze do kwitnienia i wydania nasion, to jednak konieczne jest kontynuowanie tych zabiegów.

(akta kontroli str. 247-270,309-310,365-374)

2.2.7. Urząd po przeprowadzeniu działań zaradczych dotyczących barszczu Sosnowskiego, pozostawiał działki do sukcesji naturalnej. Jak wyjaśniła Kierownik WOŚ, z powodu braku środków finansowych przyjęto taką metodę, gdyż z doświadczenia kilku lat, wynikało, że teren po oczyszczeniu z barszczu odnawiał się w sposób naturalny i prowadził do kształtowania harmonijnego krajobrazu.

(akta kontroli str. 309-312)

2.2.8. W okresie objętym kontrolą pracownicy Urzędu podejmowali działania informacyjne i edukacyjne mające na celu rozpoznanie stanowisk IGO i ich zwalczanie. Działania te dotyczyły jedynie barszczu Sosnowskiego. Informacje o zagrożeniach barszczami kaukaskimi umieszczane były na tablicach ogłoszeń Urzędu, na stronach internetowych Urzędu, w prasie lokalnej oraz w broszurach informacyjnych wydawanych przez Urząd, w których zamieszczano m.in. prośbę skierowaną do mieszkańców o zgłaszanie miejsc występowania tych roślin. Informowano również o metodach zwalczania barszczu Sosnowskiego oraz o odpowiedzialności jego zwalczania ciążyącej na właścicielach. Działania te miały skłonić właścicieli nieruchomości do niszczenia barszczu na swoim terenie, bądź umożliwienia przeprowadzenia takich zabiegów przez Gminę. Urząd w umowach dzierżawnych oraz w decyzjach w zakresie ochrony środowiska ujmował zapisy, w których zobowiązywał właścicieli działek, na których stwierdzono występowanie barszczu kaukaskich, o podejmowanie działań likwidacyjnych. Do przekazywania informacji o nowych stanowiskach barszczu zostali zobowiązani również wykonawcy realizujący zabiegi zwalczające barszcz. W miejscach występowania barszczu umieszczano tablice informacyjne, które ostrzegały przed poparzeniem, ale jednocześnie zwracały uwagę na problemy związane z IGO.

W trakcie kontroli NIK, na stronach internetowych Urzędu podano informacje wynikające z wprowadzonej ustawy o IGO oraz dołączono wzór zgłoszenia nowych stanowisk IGO oraz wzór informacji z przeprowadzonych działań zaradczych IGO.

(akta kontroli str. 313-350)

2.2.9. Jak podała Kierownik WOŚ, Urząd nie współpracował z innymi organami i instytucjami przy przeprowadzaniu działań zaradczych w zakresie IGO. W latach 2020-2024 (do 25 czerwca) Gmina nie zawarła porozumień z innymi organami, dotyczącymi zwalczania barszczu kaukaskich oraz działań zaradczych wobec zwierząt IGO (opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości).

(akta kontroli str. 309-310,351-352)

2.2.10. Kierownik WOŚ podała, że najistotniejsze problemy, jakie napotymano w rozpoznaniu i zwalczaniu IGO, dotyczyły m.in.:

- braków kadrowych oraz dużej czasochłonności w realizacji nałożonych zadań przez ustawę o IGO, która weszła w życie w grudniu 2021 r., w sytuacji, gdy pracownicy Urzędu wykonujący te zadania, mają w zakresie obowiązków zapisane szereg innych zadań i z braku czasu, nie byli w stanie w pełni wykonać zadań objętych kontrolą,
- braku szkoleń terenowych w zakresie IGO,

- braku sprzętu do mierzenia powierzchni i wskazywania parametrów oraz aplikacji, które ułatwiałyby raportowanie i weryfikację IGO (aplikacje komórkowe w części terenu nie działały, z braku zasięgu sieci komórkowych),
- problemów z obliczaniem powierzchni IGO, do którego potrzebny był sprzęt geodezyjny, a udział geodety to kolejne wydatki finansowe, których Gmina nie posiadała; poza tym brak było wypracowanych zasad obliczania powierzchni w przypadku, gdy rośliny IGO rosły płatami na powierzchni kilku hektarów,
- braku przygotowania Gminy do dokonywania rozpoznania zwierząt oraz braku uregulowań prawnych, wskazujących, które podmioty powinny prowadzić działania rozpoznawcze w tym zakresie, czy winny robić to np. nadleśnictwa, czy koła łowieckie,
- braku środków finansowych na działania zaradcze, adekwatnych do skali problemu,
- braku jednoznacznych uregulowań dotyczących sposobu i odpowiedzialności za pozbywanie się masy zielonej IGO oraz przeprowadzania działań (renaturyzacji) mających na celu przywrócenie naturalnego stanu ekosystemów, uszkodzonych lub zniszczonych przez IGO,
- zbyt małego nacisku w regulacjach prawnych na wdrożenie mechanizmów zapobiegawczych np. sprzedaży nasion i roślin (jak podała Kierownik WOŚ nadal można kupić rośliny IGO) oraz braku rozwiązań prawnych uwzględniających działania zaradcze w przypadku zwalczania IGO np. na gruntach objętych dopłatami UE, w szczególności dopłatami na rolnictwo ekologiczne,
- niezgłaszania przez właścicieli nieruchomości do Urzędu występowania stanowisk IGO, by uniknąć decyzji do podjęcia działań zaradczych na własny koszt; jak podała Kierownik WOŚ do 2022 r., gdy Gmina realizowała i finansowała działania zaradcze na wszystkich zgłoszonych stanowiskach, takie zjawisko nie występowało,
- ograniczenia finansowania przez WGOŚiGW działań zaradczych tylko do barszczu Sosnowskiego oraz ograniczenia składania wniosków wyłącznie przez samorządy.

(akta kontroli str. 353-355)

2.2.11. W latach 2020-2023 na działania zaradcze Urząd wydatkował łącznie 152,7 tys. zł, w tym: 107,3 tys. zł (70,2%) stanowił wkład własny, a 45,4 tys. zł (29,8%) dofinansowanie z WFOŚiGW.

W poszczególnych latach objętych kontrolą wydatkowano następujące kwoty:

- 29,7 tys. zł w 2020 r. a były to środki własne (WFOŚiGW nie ogłosił konkursu dotacyjnego na program IGO),
- 44,75 tys. zł w 2021 r., w tym środki własne w kwocie 29,75 tys. zł i środki z WFOŚiGW uzyskane w kwocie wnioskowanej, tj. 15 tys. zł,
- 58,95 tys. zł w 2022 r., w tym odpowiednio: 43,95 tys. zł i 15 tys. zł,
- 19,25 tys. zł w 2023 r., w tym odpowiednio: 3,85 tys. zł i 15,4 tys. zł.

W 2024 r. Urząd planował wydatkować na likwidację barszczu Sosnowskiego kwotę 20 tys. zł, w tym 16 tys. zł z dofinansowania z WFOŚiGW i 4 tys. zł środków własnych.

(akta kontroli str. 356)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Urząd, po wejściu w życie ustawy o IGO (18 grudnia 2021 r.), poza jednym zgłoszeniem pracownika Urzędu w 2023 r.²⁸, nie przekazywał do 10 czerwca 2024 r. do RDOŚ posiadanych danych o stwierdzonych na terenie Gminy stanowiskach barszczu Sosnowskiego stwarzających zagrożenie dla Unii Europejskiej lub Polski. Nie przekazał także przyjętych w 2023 r. trzech anonimowych zgłoszeń (dwa telefonicznie i jedno e-mail) dotyczących IGO (z dnia: 7 czerwca 2023 r., 10 lipca 2023 r. i 13 lipca 2023 r.). Nie przekazywał również do dnia 10 czerwca 2024 r. danych o zwierzętach zaliczanych do IGO (jenot, piżmak i szop pracz), pozyskanych z kół łowieckich w ramach opiniowania rocznych planów łowieckich. Było to niezgodne z art. 16 ust. 1 i 2 ustawy o IGO.

Nieprzekazanie do RDOŚ posiadanych danych o stwierdzonych na terenie Gminy stanowiskach barszczu Sosnowskiego, skutkowało tym, że nie wprowadzono ich do Rejestru IGO. Pomimo zaprzestania przez Urząd od 2023 r. działań zaradczych na 110 działkach i nieruchomościach należących do osób fizycznych lub instytucji, to wg stanu na 17 maja 2024 r., nie wykonano obowiązku wynikającego z art. 16 ust. 7 ustawy o IGO, gdyż nie poinformowano władających nieruchomościami o fakcie, że na ich działkach dalej stwierdza się obecność barszczu Sosnowskiego i że dalsze działania zaradcze winni prowadzić we własnym zakresie, zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o IGO.

Kierownik WOŚ wyjaśniła, że w Urzędzie już od 2015 r. inwentaryzację barszczu Sosnowskiego prowadzono według obowiązujących przepisów, tj. według numerów działek i obrębów geodezyjnych. Po wejściu ustawy o IGO lokalizację stanowisk IGO należało podawać również ze współrzędnymi geograficznymi, a to wymagało ponownej weryfikacji wszystkich stanowisk barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy. W Urzędzie z powodu braku odpowiedniego sprzętu nie można było ustalić współrzędnych, co było powodem nieprzekazywania danych do RDOŚ.

Zastępca Burmistrza wyjaśniła, że wynikało to również z braków kadrowych i czasochłonności realizacji nałożonych zadań przez ustawę o IGO. Czasochłonne było również ustalenie na czym terenie rosną barszcze Sosnowskiego i bez wsparcia geodety, czasami było to niemożliwe, a udział geodety to kolejne wydatki Gminy.

W trakcie kontroli NIK, Urząd przekazał posiadane dane o IGO do RDOŚ oraz poinformował podmioty władające 110 ww. działkami o stwierdzeniu na ich nieruchomościach obecności IGO (barszczu Sosnowskiego lub rdestowca japońskiego) i poinformował ich o konieczności przeprowadzenia dalszych działań zaradczych wobec IGO.

(akta kontroli str. 34, 54-59, 69-166, 174--244, 357-364)

2. W Urzędzie, według stanu na 10 czerwca 2024 r., nie wywiązano się z obowiązku przekazania właściwemu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska rocznych raportów o przeprowadzonych działaniach zaradczych na terenie Gminy za lata 2021-2023 mimo, że w tych latach prowadzono takie działania.

Zgodnie z art. 21 ust. 14 ustawy o IGO, wójt, burmistrz albo prezydent miasta składa regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska właściwemu ze względu na miejsce przeprowadzenia działań zaradczych raport o przeprowadzonych

²⁸ Pozycja w rejestrze GDOŚ – 808199. Stanowisko zarejestrowane pod tym numerem zostało przekazane przez GDOŚ.

działaniach zaradczych na terenie gminy zawierający informacje, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3, w postaci elektronicznej, w formacie danych oraz zgodnie ze wzorem udostępnionym przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, zamieszczonym w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej GDOŚ, do dnia 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy, w którym zostały przeprowadzone działania zaradcze.

Kierownik WOŚ wyjaśniła, że niewysyłanie do RDOŚ raportów z przeprowadzonych działań zaradczych, wynikało z braków kadrowych oraz czasochłonności tego zadania.

(akta kontroli str. 306-308)

3. W latach 2022-2024 (według stanu na 25 czerwca) Burmistrz nie podejmował działań w celu zawarcia porozumień, o których mowa w art. 22 ust. 3 ustawy o IGO, mających zapewnić współpracę przy przeprowadzaniu działań zaradczych m.in. z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, dyrektorem regionalnej dystrykcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, czy też z Polskim Związkiem Łowieckim. Zawarcie takich porozumień ma natomiast istotne znaczenie, gdyż nieruchomości położone na terenie Gminy, na których występował barszcz Sosnowieckiego (poza działkami gminnymi i osób fizycznych) należały także m.in. do Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, Generalnej Dystrykcji Dróg Krajowych i Autostrad, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz Rejonowego Zarządu Infrastruktury w Olsztynie.

Kierownik WOŚ wyjaśniła, że powodem braku współpracy, były braki kadrowe z związku z dużą czasochłonnością zagadnienia. Podała, że pracownik zajmujący się tematem IGO, z powodu innych nałożonych zadań, nie był w stanie wykonać zadań w zakresie przewidzianym przez ustawę o IGO. Natomiast Burmistrz wyjaśnił, że do czasu wejścia ustawy o IGO, żaden akt prawny nie nakładał obowiązku współpracy z innymi instytucjami przy podejmowanych działaniach zaradczych dotyczących IGO, dlatego Gmina skoncentrowana była na samodzielnych działaniach zwalczania barszczu Sosnowskiego. Podał, że Gmina podejmie działania celem podpisania porozumień z powyższymi instytucjami w zakresie współpracy przy zwalczaniu IGO.

(akta kontroli str. 309-310,351-352)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie podejmowano działania mające na celu rozpoznawanie i zwalczanie IGO, ale nie były one w pełni prawidłowe. Wprawdzie ewidencjonowano informacje dotyczące występowania barszczu Sosnowskiego jak i informacje o występowaniu zwierząt zaliczanych do IGO, to mimo to po wejściu ustawy o IGO nie zostały one przekazane do RDOŚ, celem zamieszczenia ich w rejestrze IGO. Nie przekazywano również do RDOŚ raportów o przeprowadzonych działaniach zaradczych na terenie Gminy, którymi w latach 2020-2022 objęto wszystkie zinwentaryzowane stanowiska barszczu Sosnowskiego.

Do 10 czerwca 2024 r. nie poinformowano władających 110 nieruchomościami o występowaniu na ich działkach barszczu Sosnowskiego i konieczności przeprowadzenia dalszych działań zaradczych we własnym zakresie, a do 25 czerwca 2024 r. nie zawarto porozumień i nie prowadzono współpracy z innymi instytucjami przy przeprowadzaniu działań zaradczych wobec IGO.

Prawidłowo i rzetelnie przeprowadzono natomiast postępowania o udzielenie zamówienia na usługę zwalczania barszczu Sosnowskiego. Prowadzone w Urzędzie działania zaradcze skutkowały zmniejszaniem się powierzchni stanowisk barszczu Sosnowskiego z 34,01 ha w 2019 r. do 23,58 ha w 2022 r. Na bieżąco prowadzono

także monitoring skuteczności przeprowadzonych działań zaradczych oraz oceniano wyniki tego monitorowania, a także podejmowano działania informacyjne i edukacyjne mające na celu rozpoznanie stanowisk IGO i ich zwalczanie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie formułuje uwag i przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań mających na celu prawidłowe wywiązywanie się z określonego w art. 16 ust. 1 i 2 i art. 21 ust. 14 ustawy o IGO o obowiązku przekazywania regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska danych o IGO oraz raportów o przeprowadzonych działaniach zaradczych wobec tych gatunków.
2. Podjęcie, stosownie do wymogu określonego w art. 22 ust. 1 ustawy o IGO, współpracy z innymi organami i instytucjami przy przeprowadzaniu działań zaradczych wobec IGO i zawarcie w tym zakresie porozumień, o których mowa w art. 22 ust. 3 ww. ustawy o IGO.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 29 lipca 2024 r.

Kontroler
Henryk Dykty
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Dyrektor Delegatury
w Olsztynie
z up.
Barbara Zajdel
p.o. Wicedyrektor

.....
podpis

.....
Podpis